

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu **CZ. 1. 07/1. 5. 00/34. 0527**
Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Kojenecké období

Autor materiálu: Mgr. Veronika Plecerová

Datum vytvoření: 10. 04. 2013

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Psychologie, 2. ročník

Sada: PS5

Číslo DUM: 09

Tematická oblast: Vývojová psychologie: prenatální období – předškolní věk

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 22. 04., 17. 05. 2013

Ověřující učitel: Mgr. V. Plecerová

Třída: ZLY 2

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace slouží jako podpůrná a názorná pomůcka výkladu učitele. Seznamuje žáky se základy vývojové psychologie. Zaměřuje se na psychomotorický vývoj v kojeneckém období, na bio - psycho – sociální potřeby. Prezentace výstižně a názorně doplňuje výklad učitele, který si žáci zaznamenávají do sešitu a využívají při domácí přípravě. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropských sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kojenecké období

Obr. 1

Charakteristika období

- Od 28. dne do konce 1. roku života dítěte
- Nejintenzivnější vývojový úsek
- Období prudkého tělesného, psychického a sociálního vývoje.
- Tělesná výška v roce cca 75 cm.
- Hmotnost cca 10-11 kg (3x porodní váha).

Uspokojování potřeb kojence

➤ Základní biologické potřeby

- spánek, bdění
- aktivita
- výživa
- vyprazdňování
- hygiena
- udržování tepla
- ochrana před bolestí

Obr. 2

Základní psychosociální potřeby

- **Potřeba lásky**
- **Potřeba jistoty a bezpečí**
- **Potřeba vnější stimulace**
- **Potřeba sociálního kontaktu**

Obr. 4

Obr. 3

Vývoj motoriky

- Hodnocení vývoje v tzv. klíčových obdobích 3., 6., 9., 12. měsíc.
- Vývoj motoriky
 - jemné
 - hrubé

Zákonitosti vývoje hrubé motoriky

➤ Kefalokaudální princip

- od hlavy (vztyčování hlavy) až k patě (stoj, chůze)

➤ Proximodistální princip

- pohyb horních končetin začíná v ramenou, dolních končetin v kyčlích
- od osy páteře k vzdálenějším částem

Vývoj hrubé motoriky

➤ 3. měsíc

- na bříšku udrží pevně zvednutou hlavičku s oporou o předloktí „pase hříbátka“
- naznak leží v symetrické poloze

Obr. 5

➤ 6. měsíc

- spontánně se přitahuje do sedu
- s oporou sedí
- bez opory sedí v předklonu „žabí pozice“
- aktivně se přetáčí z břicha na záda
- v poloze na bříšku se staví na dlaně, kolena nebo plošky nohou, připravuje se na lezení

Obr. 6

➤ 9. měsíc

- leze po čtyřech, samo se posadí
- snaha o vertikalizaci, staví se u opory
- pokouší se pohybově osamostatnit
- rozšiřuje si prostor, ve kterém se pohybuje
- získává pohybem nové zkušenosti a dovednosti, rozumí jednoduchým pokynům

Obr. 7

Vývoj hrubé motoriky

➤ 12. měsíc

- chodí za ruku nebo s oporou
- chodí i samo

Obr. 9

Obr. 8

Zákonitosti vývoje jemné motoriky

➤ **Centrálně periferní zákon**

- od velkých svalových skupin po menší

➤ **Ulnoradiální**

- od ulnární strany k palci

➤ **Od pasivního k aktivnímu úchopu**

➤ 3. měsíc

- úchopový reflex již vyhasnul, dlaně jsou většinou otevřené
- spontánní pohyb rukama, hraje si se svými ručičkami
- učí se pohyb ovládat, kontrolovat
- začíná chápat tvar, polohu, velikost a vzdálenost

Obr. 10

➤ 6. měsíc

- uchopuje dlaňovým úchopem (bez palce), již vědomě oběma rukama současně
- rozvíjí se překládání z ruky do ruky – manipulace

Obr. 11

➤ 9. měsíc

- opozice palce – nůžkový úchop

Obr. 12

➤ 12. měsíc

- klešťový úchop
- je schopný sbírat drobné věci (bezpečnost !)
- manipulace s předměty, hračkami, kostkami

Obr. 13

Sociální kontakt

➤ kolem 2. měsíců

- opětování úsměvu dospělého

➤ 2. – 6. měsíc nediferenciovaná socializace

- stejné reakce na dospělé ve svém okolí

Obr. 14

➤ **6. - 8. měsíc diferenciovaná socializace**

- vytváření specifického vztahu ke známým lidem
- bezpečně pozná matku od cizí osoby
- strach z cizích lidí
- tzv. separační úzkost – dítě je úzkostné, nevidí-li matku

- **Emocionální vývoj**
- První projev emocí – **vzrušení**
- Následně rozpoznání **libosti X nelibosti**
....souvisí s uspokojováním potřeb
- Úsměv, smích, lítost, strach, hněv, žárlivost, pláč

Vývoj poznávacích procesů

➤ Zrakové vnímání

- 2.měsíc – fixace (soustředěnost) na předmět
- 3.měsíc – otáčí oči, hlavu za předmětem
- 5. – 6.měsíc – otáčení na bok, celým tělem
- od 4. měsíce reaguje na různé barvy (upřednostňuje modrou a červenou)
- má v oblibě pestrobarevné předměty

➤ **Sluchové vnímání**

- přechází z počáteční reakce novorozence na silné zvuky po několika dnech do „útlumové reakce“ (ustrnutí v nehybnosti)
- ve 3. měsíci se za zvukem otáčí očima a hlavou
- v 6. měsících reaguje na vzdálenější zvuky
- mezi 7. a 9. měsícem vnímá slova, tón, melodii

➤ **Chuťové vnímání**

- zpočátku rozlišuje chuť sladkou a mléčnou
- kolem 5. měsíce se změnou jídelníčku poznává postupně další chutě

➤ **Čichové vnímání**

- zdokonalování

➤ **Hmatové vnímání**

- souvisí s vývojem úchopu

➤ **Představy**

- usuzováno na základě reakcí

Obr. 15

➤ **Paměť**

- znovupoznání – pokrmová dominanta
- reaguje na známé a neznámé osoby a předměty

➤ **Pozornost**

- barevné, ozvučené, pohybující se podněty

Vývoj řeči

- Začíná úvodní fáze vývoje řeči tzv. **předřečové stadium**
 - od 3. měsíců tzv. broukání
 - 6. měsíc přechod ke žvatlání, kdy už se mezi zvuky (pískání, vrnění, mlaskání, houkání...) začínají objevovat hlásky lidské řeči
(nejprve hrdelní K, G, CH, potom P, B, T, D, samohlásky I, A, Ú, E..., pak slabiky PA apod.)
- toto stadium je **první předěl ve vývoji řeči**

- **Druhé stadium – porozumění slov** (od 6. měsíce)
 - ve 2. polovině roku začíná napodobovat po dospělém (tata, baba, papů, tik tak...)
- **Třetí stadium – tvorba slov** (koncem 1.roku) dítě samo vyslovuje, vlastní vokalizace
 - slovní zásoba cca 3 – 5 slov
- **druhý předěl ve vývoji dětské řeči**

Otázky k opakování

- Charakterizujte stručně kojenecké období.
- Popište vývoj hrubé motoriky ve 3., 6., 9. a 12. měsíci.
- Kdy kojeneček začíná používat klešťový úchop?
- Vysvětlete pojem separační úzkost.
- Charakterizujte první předěl ve vývoji řeči.
- Vyjmenujte základní psychické potřeby kojence.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Obr. 16

Zdroje

- ČECHOVÁ, V. MELLANOVÁ, A. KUČEROVÁ, H. Psychologie a pedagogika II. 1.vyd. Informatorium Praha: 2004.160 s. ISBN 80-7333-028-8.
- KELNAROVÁ, J. MATĚJKOVÁ, E. Psychologie 1.díl. 1.vyd. Grada. Praha: 2010 162 s. ISBN 978-80-247-3270-1.
- LANGMEIER, J. LANGMEIER, M. KREJČÍŘOVÁ, D. Vývojová psychologie 1.vyd. H&H Praha:1998.132 s. ISBN 80-86180-03-4.

- ČÍŽKOVÁ, J. a kol. Přehled vývojové psychologie dotisk 1.vyd. UP Olomouc: 2001. 175 s. ISBN 80-7067-953-0.
- Obrázky č. 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 16 – klipart Microsoft Office on – line <http://office.microsoft.com> [cit. 2013 - 04 - 10].
- Obr.č.5 - Vývoj jemné motoriky. *Www.vasemiminko.cz* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://vasemiminko.cz/f/0/062.jpg>
- Obr. č.6 - Jemná motorika. *Www.zirafa.eu* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://zirafa.eu/fotoalbum/daja/krouzek.jpg>

- Obr.č. 10 - Vývoj jemné motoriky.

Www.rajce.idnes.cz [online]. [cit. 2013-04-10].

Dostupné z:

http://img8.rajce.idnes.cz/d0801/5/5364/5364659_85d99c2a3fc980741063aa24b3fb2a6f/images/P1050966.jpg

- Obr. č.12 - Jemná motorika. *Www.mojebetynka.cz* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z:

<http://www.mojebetynka.cz/data/2008/09/36sirka.jpg>

- Obr. č.13 - Jemná motorika. *Www.sikovny-cvrcek.cz* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.sikovny-cvrcek.cz/share/image/aktivity/aktivity-2013/namety-na-obmenu-vkladani/740.jpg>